

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Kehittämishanke

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaihe

Oppilasvalinta nivelvaiheryhmiin ja Tandem-hankkeen seulontamenetelmä

Väyrynen, Hannele
Schellhammer-Tuominen, Maija

Työn ohjaaja vastaava opettaja Pekka Kalli, TAOKK
Tampere 10/2009

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Opettajakoulutuksen kehittämishanke

Väyrynen, Hannele; Schellhammer- Tuominen, Maija
Tandem-hankkeen seulontamenetelmä. Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaihe ja oppilasvalinta nivelvaiheryhmiin
30 sivua + 6 liitesivua
Lokakuu 2009
Työn ohjaaja vastaava opettaja, Pekka Kalli, TAOKK

TIIVISTELMÄ

Kehittämishanke sai alkunsa Tampereen kaupungin yhtenäiskoulun Tandem-hankkeen suunnitelmista. Tandem-hanke oli suunniteltu perusopetuksen 8.luokkalaisille, joille haluttiin tarjota mahdollisuus suorittaa 8. ja 9. luokka työvaltaisesti. Tandem-ryhmässä peruskoulun oppimäärän suorittaminen olisi kestänyt kolme vuotta ja se olisi sisältänyt myös ammatillisia opintoja toteutettuna yhteistyössä Tampereen ammattiopiston kanssa. Kehittämishankkeen tehtäväksi jäi Tandem-hankkeen seulontamenetelmän kehittäminen, jonka avulla oppilasvalinta voitaisiin tehdä ja löytää opintolinjoille sopivat oppilaat.

Seulontamenetelmä sisältää opiskelijan ja vanhempien kiinnostuksen kartoitusta, opiskelijan itsetuntemuksen kartoitusta, opettajien suorittamaa seurantaa opiskelijasta ja suosituksen kirjallista antamista, sekä varsinaisten hakemuskaavakkeiden kehittämisen.

Tandem-hanke ei saanut rahoitusta, joten hankkeen toteutus ei ala suunnitellussa aikataulussa. Seulontamenetelmää voidaan käyttää hankkeessa myöhemmin tarpeen mukaan.

Perusopetuksen ja toisen asteen välistä nivelvaihteyttä on kehitetty voimakkaasti lähivuosina. Syrjäytymisriskin on nähty kasvavan, mikäli nuori ei jatka peruskoulun jälkeen toisen asteen koulutukseen tai siirry työelämään. Riittävän tuen ja ohjauksen tarjoaminen varhaisessa vaiheessa on nähty merkitykselliseksi nuorten syrjäytymisenehkäisytyössä.

Kehittämishankkeessa tutustuttiin laajemmin peruskoulun ja toisen asteen väliseen nivelvaihteyöhön ja sen muotoihin. Työssä perehdyttiin syrjäytymisen, erityisesti nuorten koulutuksellisen syrjäytymisen käsitteisiin, ja syrjäytymisenehkäisyntämenetelmiin kouluissa ja oppilaitoksissa.

Avainsanat nivelvaihe, syrjäytyminen, seulontamenetelmä, nuoret, ammatinvalinta

Sisällysluettelo

1 Johdanto	4
2 Nuori peruskoulussa ja toisen asteen nivelvaiheessa.....	6
2.1 Syrjäytyminen, koulutuksellinen syrjäytyminen ja koulupudokkaat .	6
2.2 Nivelvaihe- ohjauksellinen haaste	8
2.3 Nivelvaiheen vaihtoehtoja	9
2.3.1 Joustava perusopetus JOPO.....	10
2.3.2 Omaura.....	12
2.3.3 Perusopetuksen lisäopetus, 10 –luokka	12
2.3.4 Ammattistartti, ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus	13
3 Oppilas ja opiskelijavalinta nivelvaiheen koulutuksessa.....	14
3.1 Valintakriteerit	14
3.2 Valintaprosessi	16
3.2.1 Tiedottaminen.....	16
3.2.2 Kiinnostuksen ja tarpeen kartoittaminen.....	16
3.2.3 Hakulomake.....	17
3.2.4 Haastattelu.....	17
3.2.5 Valinta ja valinnasta tiedottaminen.....	18
4. Tandem-hanke.....	19
4.1 Hankkeen aikataulu.....	20
4.2 Hankkeen kulku	21
4.2.1 Opetussuunnitelmien arviointi.....	21
4.2.2 Yhtenäiskoulun ops.....	21
4.2.3 Ammattiopiston ops.....	22
4.2.4 Yhteenveto.....	24
4.3 Seulontamenetelmän kehittäminen ja toteutus	25
5. Yhteenveto	28
Lähteet.....	29
Liitteet	31

1 Johdanto

Kehittämishankkeen raportissa perehdytään nuorten syrjäytymiseen ja koulutukselliseen syrjäytymiseen. Syrjäytymisenehkäisytyötä tehdään kaikilla hallinnonaloilla ja hallinnonalojen välisenä yhteistyönä. Koulut ja oppilaitokset ovat kehittäneet aktiivisesti syrjäytymistä ehkäiseviä ohjaus- ja opetusmuotoja. Ohjauksellisesti haastavimmat paikat ovat koulutusjärjestelmän nivelvaiheet, kun oppilaat siirtyvät kouluasteelta toiselle. Peruskoulun ja toisen asteen nivelvaihe on nuorelle suuri muutos ja monet nuoret tarvitsevatkin lisätukea siirtyessään ammatillisiin opintoihin tai lukioon. Yksi nivelvaiheen tärkeä tukimuoto ovat erilaiset nivelvaiheryhmät, joissa oppilas saa lisää aikaa ja ohjausta ammatinvalinnassa, opiskelutaidoissa, tai muissa elämänhallinnallisissa taidoissa, tai voi korottaa peruskoulun päättötodistuksen arvosanoja.

Opetusministeriön koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2007- 2012 nostetaan esiin koulutuksen läpäisyn, syrjäytymisenehkäisyn ja nivelvaihtoiminnan tärkeys esiin mm seuraavalla tavalla: ”Syrjäytymisen vähentämiseksi ja koulutusjärjestelmän tehokkuuden kasvattamiseksi parannetaan kaikkien koulutusasteiden läpäisyä ja vähennetään keskeyttämistä. Keskeyttämisen vähentämiseksi kehitetään opinto-ohjausta, koulutusta koskevaa tiedotusta ja neuvontaa, opiskelijavalintaa, opintotukea, opiskelun henkilökohtaistamista ja opintojen seurannan järjestelmiä, kodin ja koulun yhteistyötä, sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Joustava perusopetuksen toiminta, sekä ammatilliseen perusopetukseen ohjaava ja valmistava koulutus vakiinnutetaan. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen rahoituksessa lisätään läpäisyn painoarvoa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen ja niiden yksiköiden toiminnan tuloksellisuudesta julkaistaan vertailuja.” (Koulutus ja tutkimus 2007- 2012, Kehittämissuunnitelma, 19- 20).

Tässä kehittämishankkeessa tutustutaan laajemmin perusopetuksen ja toisen asteen väliseen nivelvaihtoyöhön ja erityisesti erilaisiin nivelvaiheryhmiin, joita pyritään vakinaistamaan ja saaman osaksi suomalaista koulutusjärjestelmää. Luvussa 3 tarkastellaan nivelvaiheluokkien oppilas-/opiskelijavalinnan problematiikkaa käytännölliseltä kannalta ja pohditaan millä menetelmillä ja kriteereillä valintaa olisi

mielekästä toteuttaa. Lukujen 2 ja 3 kirjoittamisesta on vastannut pääosin Maija Schellhammer-Tuominen.

Kehittämishankkeen osana on ollut toteuttaa oppilasvalinnan seulontamenetelmä perusopetuksen ja ammatillisen oppilaitoksen yhteiselle Tandem-hankkeelle. Hankkeen tavoitteena on tarjota perusopetuksen viimeisten luokkien suorittamiselle työvaltainen vaihtoehto. Hankkeeseen osallistuvat oppilaat suorittaisivat 8. ja 9. luokat kolmessa vuodessa suorittaen samalla opintoja ammattiopistossa ja tutustuen ammatilliseen koulutukseen käytännössä. Tandem-hanke on suunnattu niille nuorille, jotka ovat suuntautumassa ammatilliseen koulutukseen tavoitteellisesti, mutta kaipaavat toiminnallista ja työvaltaista otetta omaan oppimiseensa. Hankkeen tavoitteena on perusopetuksen opiskelumotivaation lisääminen ja opiskeluun sitouttaminen, perusopetuksen jälkeisen jatko-opintopaikan turvaaminen, sekä mahdollisen koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäiseminen. Seulontalomakkeiden suunnittelun toteuttivat Hannele Väyrynen ja Maija Schellhammer-Tuominen yhteistyössä Kaukajärven yhtenäiskoulun oppilaanohjaajan ja rehtorin kanssa. Visuaalisen asun toteutti Hannele Väyrynen, joka myös vastasi pääosin hankkeen kirjallisesta raportoinnista luvussa 4.

2 Nuori peruskoulussa ja toisen asteen nivelvaiheessa

2.1 Syrjäytyminen, koulutuksellinen syrjäytyminen ja koulupudokkaat

Käsite ”syrjäytyminen” on laajasti käytetty ja voimme ymmärtää sen monin tavoin. Tavallisesti syrjäytymisestä puhuttaessa tarkoitetaan kasaantunutta huono-osaisuutta, jossa yhdistyvät koulutuksen puute, pitkäaikainen työttömyys, toimeentulon ongelmat, elämänhallintaan liittyvät ongelmat, sekä syrjäytyminen yhteiskunnallisesta osallisuudesta.

Takala (1992, 161- 162) on väitöskirjassaan jäsentänyt syrjäytymisprosessin viiteen vaiheeseen:

1. vaikeudet koulussa, kotona tai sosiaalisessa toimintaympäristössä
2. koulun keskeyttäminen tai alisuorittaminen (kouluallergia)
3. työmarkkinavaihe, jossa ajautuminen huonoon työmarkkina-asemaan
4. täydellinen syrjäytyminen (työn vieroksunta, kriminalisoituminen, sosiaaliavustuksilla toimeentulo, eristäytyminen tms. marginalisoituminen)
5. laitostuminen tai eristäminen muusta yhteiskunnasta

(Pirttiniemi & Päivänsalo 2001, 11.)

On tärkeää muistaa, että yksittäisellä elämäntilanteella syrjäyn jääminen ei tarkoita välttämättä syrjäytymistä. Waara (1998) on jäsentänyt työelämästä syrjäytyneiden nuorten tilannetta antamalla heille vastuullisen toimijan statuksen, jolloin kiinnittyminen johonkin, merkitsee aina syrjäytymistä pois jostakin (Vehviläinen 1999, 44). Valitessaan jonkun koulutus- tai työelämän ratkaisun, nuori samalla hylkää toisen tai toiset vaihtoehdot. Tästä näkökulmasta myös syrjäytymiseen voidaan liittää valintoja ja integroitumista valittuun kulttuuriin, toimintamalliin, tai vaikkapa sosiaalisiin suhteisiin. Tällainen jäsentely nuorten syrjäytymisen määrittelyssä pakottaa meitä kohtaamaan kunkin nuoren tilanteen omanaan, yksilöllisten valintojen summana. On kiinnitettävä huomio siihen, mistä koulutuksen ulkopuolelle jäävä nuori ei halua luopua. (Vehviläinen 1999, 44- 45). Vehviläinen (1999, 45) tarkastelee nuoren elämäntilannetta pärjäämisen kenttien ja integroitumisen käsitteillä. Näitä pärjäämisen kenttiä voivat olla

mm. koulutus, työelämä, perhe, sosiaaliset suhteet, harrastukset ja oma itse. Mikäli nuori ei integroidu millekään pärjäämisen kentälle, voidaan puhua elämänhallinnan kadottamisesta. Koulutuksen ulkopuolelle jäänyt nuori voi kuitenkin olla integroitunut jollekin muulle pärjäämisen kentälle.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyllä voidaan tarkoittaa kaikkia niitä toimenpiteitä, joilla syrjäytymistä aiheuttava, tai siihen johtava kehitys pyritään pysäyttämään. Syrjäytymisen ehkäisystä puhutaan useissa ammattiryhmissä ja kaikilla niillä hallinnonaloilla, missä nuorten kanssa työskennellään, kouluissa, nuoriso- ja vapaa-aikatoimissa, sosiaalitoimissa, työ- ja elinkeinotoimistoissa, sekä laajalti myös vapaan sivistystyön ja järjestöjen piirissä. Eri toimijoiden välisellä moniammatillisella yhteistyöllä pyritään kaventamaan niitä kohtia, missä nuori voi jäädä syrjään, vaille tarvitsemaansa apua ja tukea. Näitä putoamisen paikkoja ovat tyypillisesti koulutusjärjestelmämme siirtymävaiheet, kuten peruskoulusta toiselle asteelle siirtyminen, mitä tässä työssä käsitellään.

Peruskoulun jälkeisen koulutuksen ulkopuolella voidaan olla monesta syystä, työssä tai työharjoittelussa, armeijassa, tai vaikka au-pairina. Työttömyys ja ammatillisen koulutuksen puute ei yksistään merkitse syrjäytymistä, vaikka ne ovatkin merkittävät tekijä syrjäytymisen prosessissa, jossa usein koulutuksellinen epäonnistuminen, työttömyys, päihteet, köyhyys ja elämänhallinnan ongelmat kasaantuvat yhteen. Peruskoulun päättäneen nuoren *koulutuksellisen syrjäytymisen* nähdään olevan riski laajempaan syrjäytymiskehitykseen, jonka syveneminen tulisi katkaista mahdollisimman nopeasti.

Tässä työssä puhutaan nuorten koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäisemisestä. Nuorten syrjäytymistä käsitellään kierteenä tai prosessina, johon voidaan puuttua ja siten ehkäistä syvempää yhteiskunnallista syrjäytymistä. Syrjäytymistä ei nähdä pysyvänä tilana, johon ihminen joutuu. Elämänalueita, joilla ihminen voi kokea syrjäytymiskehitystä ovat koulu ja opinnot, työelämä, sosiaalinen elämä ja perhe, sekä yhteiskunta. Nuoren koulutuksellisen syrjäytymisen syyt voivat olla moninaisia, mutta niihin ei tässä työssä perehdytä. Koulutuksellisen syrjäytymisen uhan alla olevina nuorina käsitellään niitä nuoria, joiden suoriutuminen peruskoulussa on epävakaa ja joiden siirtymiseen peruskoulusta toiselle asteelle liittyy suuria riskejä. Näitä riskejä ovat mm. heikko koulumenestys, alhainen motivaatio, runsaat koulupoissaolot, epävarmuus ammatinvalinnassa, sekä elämänhallinnallisten taitojen puute, ja erilaiset

suuret haasteet elämäntilanteessa, jotka vaikeuttavat nuoren siirtymistä ja kiinnittymistä uuteen koulutukseen.

Koulupudokkailla, puhutaan myös drop out – ilmiöstä, tarkoitetaan varsinaisesti niitä nuoria, jotka jäävät vaille peruskoulun päättötodistusta. Suomessa näitä nuoria on noin 300 vuosittain. Koulupudokkaista puhuttaessa viitataan usein myös nuoriin, jotka eivät aloita toisen asteen koulutusta, tai keskeyttävät sen jääden ilman toisen asteen koulutusta tai työpaikkaa. (Numminen, Ouakrim-Soivio 2007, 17.)

2.2 Nivelvaihe - ohjauksellinen haaste

Huoli lasten ja nuorten syrjäytymisestä on tänä päivänä suuri. Varhaisen puuttumisen ja syrjäytymisenehkäisyyn painottaminen näkyy hyvin myös kouluja ja oppilaitoksia koskevissa kehittämissuunnitelmissa, lainsäädännöissä ja opetussuunnitelmissa. Myös erilaisia hanke- ja projektirahoituksia suunnataan lasten- ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseen ja syrjäytymisenehkäisyyn.

Peruskoulun jälkeistä toisen asteen koulutusta pidetään itsestään selvyytenä. Ilman koulutusta nuoren on hyvin vaikeaa työllistyä, ja siksi toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jäämistä pidetäänkin usein normaalin elämänsä ulkopuolelle jäämisenä. Jo kolme kuukautta koulutuksen ja työelämän ulkopuolella vaikeuttaa selkeästi nuoren paluuta opintoihin tai säännölliseen työhön. Koulutustakuun tavoitteena on turvata peruskoulun päättävien nuorten jatko-opinnot koko ikäluokan kattavasti. Tavoitteena on, että vuonna 2008 vähintään 96 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna toisen asteen opinnot tai perusopetuksen lisäopetuksen. (Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2003–2008, 20, 23.)

”Erityisen haasteen opetuksen ja oppimisen kehittämiseksi muodostavat syrjäytymisvaarassa olevat oppilaat, joita on noin 10- 15 % lapsista ja nuorista. Tavoitteena on ennaltaehkäistä eriarvoistumiskehitystä, sekä korjata jo mahdollisesti havaittuja ongelmia. Oppimisvaikeuksien ja sosiaalisten ongelmien ratkaiseminen edellyttää oppilaiden henkisen ja fyysisen terveyden, sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä.” (Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2003- 2008, 16.)

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2003- 2008 (2004, 23) on asetettu tavoitteeksi myös peruskoulun oppilaanohjauksen tehostaminen ja laadun parantaminen erityisesti ylempien vuosiluokkien osalta. Perusopetuksen,

lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, työelämän, julkisen työvoimapalvelun ja nuorisotoimen tiiviin, moniammatillisen yhteistyön ja henkilöstön koulutuksen avulla nuorten nivelvaiheen tukea voidaan tehostaa. Tämän lisäksi perusopetuksen lisäopetusta ja sen rahoitusta kehittämällä voidaan lisäopetusta järjestää myös ammatillisten oppilaitosten yhteydessä ammatilliseen koulutukseen orientoivana ja keskeyttämistä ennalta ehkäisevänä koulutusmuotona.

Toisen asteen koulutuksen keskeyttämistä, etenkin ammatillisen koulutuksen, ehkäisevä työ vaatii edelleen runsaasti voimavaroja ja mahdollisimman varhaista puuttumista nuorten koulutukseen sitoutumiseen. Lukuvuonna 2003- 2004 toisen asteen ammatillisen koulutuksen keskeytti noin 11 % opiskelijoista. Näistä arviolta puolet keskeytti koulutuksen alkuvaiheessa. Lukiossa vastaava luku oli 3,8 %. Ilman toisen asteen tutkintoa jää noin 15 % ikäluokasta. (Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2003- 2008, 23; Numminen, Ouakrim-Soivio 2007, 17.)

Koulutus ja tutkimus 2007- 2012, Kehittämissuunnitelmassa (19- 20, 22, 43- 44) tavoitteina mainitaan myös tuki- ja erityisopetuksen vahvistaminen, koulun kehittäminen lasten ja nuorten hyvinvointia edistäväksi yhteisöksi, koulupudokkaiden aktivointi, perusopetuksen lisäopetuksen saamisen turvaaminen sekä joustavan perusopetuksen ja ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilujen vakinaistaminen.

2.3 Nivelvaiheen vaihtoehtoja

Edellä mainittujen koulutuksen kehittämisen tavoitteiden saavuttamiseksi onkin 2000 – luvulla tehty paljon toimenpiteitä niin paikallisesti kuin valtakunnallisestikin. ESR on rahoittanut mm. vuonna 2007 loppuneella ohjelmakaudellaan runsaasti erilaisia ammatilliseen koulutukseen aktivointiin ja koulutuksen keskeyttämisen vähentämiseen tähtääviä projekteja. Myös uudella ohjelmakaudella syrjäytymisenehkäisytyötä painotetaan. Näissä projekteissa on kehitetty ja kehitetään erilaisia toimintamalleja perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen sujuvuuden lisäämiseksi. Lisäksi Opetusministeriö ja Opetushallitus ovat aloittaneet erilaisia kansallisia ja paikallisia hankkeita peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheen kehittämiseksi ja koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Seuraavaksi esitellään muutamia valtakunnallisia hankkeita, joita on kokeiltu valtakunnallisesti ja joista pyritään saamaan pysyviä toimintamalleja suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Esiteltyjen toimintamallien lisäksi on lukuisia muita hankkeita, joiden avulla pyritään nuoria tukemaan peruskoulun

loppuvaiheessa, siirryttäessä peruskoulusta toiselle asteelle, toisen asteen koulutuksen läpäisyssä ja työllistymisessä tutkinnon suorittamisen jälkeen. Työpajatoimintaa ei tässä työssä esitellä, vaikka sillä on merkittävä tilaus nuorten syrjäytymisen ehkäisytyössä, ja osa työpajatoiminnoista onkin siirtynyt vähitellen myös koulutuskuntayhtymien alaisuuteen ja siten osaksi koulutusjärjestelmää.

Erilaisissa nivelvaihehankkeissa on tyypillistä toiminnallisuus ja työvaltaisuus. On havaittu, että peruskoulussa jäävät usein syrjään ne nuoret, joiden vahvuudet löytyvät toiminnasta ja käsillä tekemisestä, ja jotka ovat suuntautuneet ammatilliseen koulutukseen, mutta eivät vielä ole löytäneet omaa alaansa. Poikkeuksena tähän ovat ne 10 – luokat, joissa tavoitteena on ainoastaan arvosanojen korotus, jotta oppilas voisi hakeutua lukioon ja selviytyä opinnoista siellä. Nämä lukiopainotteiset 10 – luokat ovat useimmiten selkeästi profiloituneita ja sinne hakeutuvat lukiopaikkaa tavoittelevat nuoret.

2.3.1 Joustava perusopetus JOPO

JOPO – toiminta on alkanut Opetusministeriön vuonna 2006 käynnistämänä koulupudokkaiden aktivointihankkeena. Joustava perusopetus on tarkoitus vakiinnuttaa uutena perusopetuksen toimintamallina. (Numminen, Ouakrim-Soivio 2007, 4.)

Ilman peruskoulun päättötodistusta jää vuosittain noin 330 nuorta ja toisen asteen koulutuksen jättää aloittamatta noin 3400 peruskoulun päättäneitä. Osalla näistä on vaarana jäädä kokonaan koulutuksen ulkopuolelle ja sitä kautta syrjäytyä myös työelämästä. Koulutuksen keskeyttämisvaaraa lisää heikko sosiaalinen tausta, heikko koulumotivaatio ja perheeltä tulevan koulunkäynnin tuen puute. (Koululaisten aktivointi perusopetuksessa ja toisen asteen nivelvaiheessa, 24.10.2006. Liitemuistio.)

Jopo – luokalla opetus järjestetään noin 10 oppilaan ryhmässä. Oppilaat valitaan 7-9 – luokilta, mutta joukossa voi olla myös perusopetuksen lisäopetuksen oppilaita. Opetus toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti, mutta opetusjärjestelyt poikkeavat perinteisistä. Ryhmän opetus järjestetään osaksi koulussa, osaksi työpaikoilla, tai muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna. Toiminnasta vastaa opettajan lisäksi kunnan osoittama nuorisotyöntekijä/sosiaalityöntekijä. (Numminen, Ouakrim-Soivio 2007, 5.)

Numminen ja Ouakrim-Soivio (2007, 21) ovat kuvanneet joustavan perusopetuksen tavoitteita ja vaikutuksia nuorten opiskelun, opettajan työn, koulun toiminnan ja kunnan näkökulmista.

Nuorten kannalta tavoitteena on:

- ehkäistä ennakolta koulumotivaation heikkenemistä ja koulutuksesta putoamista sekä puuttua varhain havaittuihin ongelmiin
- tukea peruskoulun loppuun saattamista, edistää toisen asteen koulutukseen siirtymistä yksilöllisellä tuella ja varmistaa jatko-opiskelupaikan saaminen
- antaa nuorille kokemuksia työpainotteisista opiskelumuodoista ja perehdyttää myös työelämään
- elämäntaitojen kehittyminen.

Opettajien työn kannalta tavoitteena on:

- edistää opettajien valmiuksia varhaiseen puuttumiseen ja tukeen tähtäävien työmuotojen hallinnassa ja kehittämisessä
- kehittää opettajien valmiuksia moniammatilliseen yhteistyöhön oppilaiden tukemisessa
- saada kokemuksia uusista toiminnallisista ja työpainotteisista menetelmistä.

Koulujen kannalta tavoitteena on:

- kehittää ja ottaa käyttöön yksilöllisiä opiskelumuotoja, jotka perustuvat toiminnallisuuteen sekä käytännöllisten ja työpainotteisten oppimisympäristöjen hyödyntämiseen
- vakiinnuttaa em. työ- ja opiskelumuodot osaksi peruskoulun toimintaa
- edistää koulujen ja työelämän yhteistyötä
- tuoda moniammatillista osaamista luokkaan
- koulun ulkopuolisten oppimisympäristöjen tehokkaampi käyttö.

Kunnissa tavoitteena on:

- edistää eri hallinnonalojen kuten koulutoimen, nuorisotoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyötä oppilaiden kokonaistilanteiden hahmottamisessa ja hallinnassa
- kehittää uusia hallinnonalojen yhteistyöhönperustuvia, kouluhyvinvointia edistäviä toimintamuotoja ja toimintamalleja nuorten tukemiseen
- edistää toiminnan taloudellisuutta ja sosiaalihuollon kustannusten vähenemistä ehkäisemällä nuorten syrjäytymistä

. (Numminen, Ouakrim-Soivio 2007, 21.)

2.3.2 Omaura

Omaura-toiminta tuli Suomeen 1990 – luvun alussa Saksasta. Alun perin malli on lähtöisin USA:sta. Omaurassa oppiminen tapahtuu pääosin koulun ulkopuolella, mistä englanninkielinen nimi City as School tulee. Suomessa Omaura-yhdistys toimii projektien koordinaattorina, järjestää koulutusta ja hankkii resursseja projektien toiminnan tukemiseksi. Eri puolilla Suomea toimii Omaura-luokkia, joilla järjestetään perusopetuksen viimeiset vuosiluokat työvaltaisella ja toiminnallisella lähestymistavalla. Omaurassa tavoitteena on nuoren opiskelumotivaation vahvistuminen ja koulutusjärjestelmästä syrjäytymisen ennaltaehkäiseminen. (<http://omaura/verkkopolku.com>) Omauratoiminnan hyvistä käytännöistä on ammennettu paljon myös Jopo – toimintaan.

2.3.3 Perusopetuksen lisäopetus, 10 – luokka

Perusopetuksen lisäopetus käynnistettiin vuonna 1977 kokeiluna, joka oli suunnattu niille, joille ei riittänyt jatkokoulutuspaikkaa. Nykyisin lisäopetuksessa opiskelee runsaasti oppilaita, jotka ensisijaisesti pyrkivät korottamaan perusopetuksen arvosanojaan päästäkseen haluamaansa toisen asteen koulutukseen. (Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. 2005, 13- 14.) Lisäopetuksen ryhmiä on sijoitettu peruskoulujen lisäksi ammatillisiin oppilaitoksiin, sekä vapaan sivistystyön oppilaitoksiin, joilla on joko peruskoulun todistuksenanto-oikeus tai oppilaitos tekee jonkun perusopetusta antavan koulun kanssa yhteistyötä arvioinnissa. Perusopetuksen lisäopetuksessa opiskelija saa myös henkilökohtaista

ohjausta ammatinvalintaan ja pääsee tutustumaan työelämään ja eri koulutusvaihtoehtoihin. Perusopetuslaissa (628/1998, 1§) säädetään myös perusopetuksen oppimäärän suorittaneille annettavasta lisäopetuksesta. Lisäopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä, sekä ehkäistä syrjäytymistä. (Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. 2005, 14- 15.) Lisäopetusryhmissä saattaa olla erilaisia painotuksia, kuten lukiosuuntautunut tai ammatillisesti suuntautunut.

2.3.4 Ammattistartti, ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus

Ammatillisessa koulutuksessa on käynnistetty vuonna 2006 ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavan ja valmistavan koulutuksen kokeilu (Ammattistarttikoulutus), joka on tarkoitettu niille peruskoulun päättäneille nuorille, joiden ammatinvalinta ei ole vielä selkeytynyt, tai joilla ei muista syistä ole riittäviä valmiuksia siirtyä suoraan jatko-opintoihin. Ammattistartti-koulutus on laajuudeltaan 20- 40 opintoviikkoa ja opintojen sisältö vaihtelee opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja tarpeiden mukaan. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS). Ammattistartilta opiskelijalla on mahdollisuus siirtyä joustavasti tutkintoon johtavaan koulutukseen ja Ammattistartilla suoritettut opinnot voidaan lukea hyväksi ammattiopinnoissa. Ammattistarttitoiminta on tarkoitus vakinaistaa osaksi ammatillista koulutusta syksyllä 2010.

Ammattistarttiopintoihin sisältyy opiskelu- ja elämäntaitojen opinnot, perustietojen ja – taitojen vahvistaminen, ammatinvalintataidot ja urasuunnittelu, ammatilliset opinnot, sekä valinnaiset opinnot. Koulutus voi olla yleisesti ammatilliseen koulutukseen valmistava tai alakohtaisesti suuntautunut. Koulutuksen aikana on mahdollisuus korottaa perusopetuksen oppimäärän päättöarvosanoja, suorittaa opintoja ammatillisen peruskoulutuksen tavoittein ja vahvistaa omaa ammatinvalintaa, sekä opiskelu- ja elämäntaitoja. (Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus, opetussuunnitelman perusteet, luonnos 15.5.2009, 4-5 ja 10- 14.)

3 Oppilas ja opiskelijavalinta nivelvaiheen koulutuksessa

Yhteiskuntatakuu ja koulutustakuu takaavat jokaiselle peruskoulun päättäneelle nuorelle jatkokoulutuspaikan. Vaikka koulutuspaikkoja näin ollen on ammattikouluissa ja lukioissa riittävä määrä, eivät koulutuspaikat jakaannu kaikille toiveiden ja henkilökohtaisten vahvuuksien mukaan. Yhteishakujärjestelmä on Suomessa hyvin kattava ja lähes kaikki peruskoulun päättävät nuoret hakevat yhteishaussa johonkin koulutukseen. Kuitenkin osa nuorista ei saa haluamaansa koulutuspaikkaa, tai ei aloita opintoja. Tämän lisäksi koulutuspaikan vastaanottaneista nuorista pieni joukko keskeyttää opinnot heti alkuvaiheessa huomattuaan, että valittu koulutus ei syystä tai toisesta tunnu oikealta. Koulutuksen ulkopuolelle jääneistä nuorista pieni osa menee töihin ja osa hakeutuu Työ- ja elinkeinotoimiston tai muiden viranomaisten kautta hakemaan työ- tai koulutuspaikkaa. Jokunen nuori jää kuitenkin vuosittain kaikkien tukitoimenpiteiden ulkopuolelle, eivätkä tarjolla olevat tukitoimet tavoita heitä.

Erilaisia nuoria tukevia hankkeita ja toimintamalleja on siis tarjolla paljonkin, mutta miten saadaan valikoitua juuri oikeat nuoret oikeanlaisiin tukitoimiin? Tämä lienee yksi suurista haasteista koulupudokkaiden ja koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäisyssä. Yhteistä opiskelijavalintaan liittyvissä kriteereissä kautta linjan on opiskelijan motivaatio. Näihin koulutuksiin ei jouduta, näihin päästään. Oppilaita tai opiskelijoita ei siirretä viranhaltijapäätöksillä nuorta tukeviin koulutuksiin, vaan nuoren tulee hakea koulutukseen, osoittaa kiinnostusta ja halukkuutta vähintäänkin auttaa itseään haastavassa elämäntilanteessa, mahdollisesti myös parantaa edellytyksiä hakeutua ammatilliseen koulutukseen ja suorittaa toisen asteen tutkinto. Etenkin alaikäisten hakeutuessa koulutukseen painotetaan myös huoltajien hyväksyntää ja tukea koulutusvalinnalle. Nivelvaiheen koulutukseen valinnan prosessi liittyy kiinteästi oppilaan ohjaukseen ja valintamenetelmiä pohdittaessa tulisikin huomioida ohjauksellisuus ja valituksi tuleminen merkitys oppilaslähtöisesti. Tässä luvussa pohditaan koulutuksen tavoitteita ja tarkoitusta suhteessa opiskelijavalintaan sekä opiskelijavalinnan prosessia nuoren motivaation kannalta.

3.1 Valintakriteerit

Jokaisessa nivelvaiheen toiminnassa täytyy pohtia keitä varten toiminta on tarkoitettu, ja toisaalta ketkä eivät kuulu toiminnan kohderyhmään. Opiskelijoiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että opiskelijavalinnan kriteerit on määritelty ja kirjattu

opetussuunnitelmaan tai muuhun saatavilla olevaan asiakirjaan. (Numminen, Ouakrim-Soivio 2007, 79). Selkeästi määriteltynä opiskelijavalinnan kriteerit helpottavat myös valintaa tekevän ryhmän työtä, mikäli hakijoita on enemmän kuin ryhmään voidaan ottaa. Kohderyhmää voidaan määrittää selkeillä rajauksilla, joita voivat olla mm. oppilaiden/opiskelijoiden ikähaarukka, todistuksen keskiarvo tai tiettyjen aineiden arvosanat. Näillä kriteereillä voidaan hakijajoukkoa rajata tiettyyn pisteeseen saakka, mutta tämän jälkeen valintaan vaikuttavat laadulliset tekijät, joiden määrittely ja arviointi on huomattavasti haastavampaa.

Oppilas-/opiskelijavalinnanvalinnan kriteereitä voi olla mm.

- Oppilaalla/opiskelijalla on vaara jäädä ilman perusopetuksen päättötodistusta tai toisen asteen tutkintotodistusta tai hänen koulunkäyntinsä/opiskelunsa ei suju perinteisellä mallilla
- Oppilas/opiskelija tarvitsee tukea ammatinvalinnassa ja urasuunnitelmissa
- Oppilaalla/opiskelijalla ei ole edellytyksiä siirtyä tutkintoon johtavaan koulutukseen
- Oppilaalla on mahdollisuus hyötyä työpainotteisuudesta ja toiminnallisista työmenetelmistä
- Oppilas on riittävän aktiivinen ja pystyy jossain määrin itsenäiseen työskentelyyn esim. työpaikkaopiskelussa
- Oppilas/opiskelija on riittävän motivoitunut ja sitoutunut opiskeluun
- Oppilas/opiskelija kuuluu tiettyyn ikäryhmään
- Oppilaan/opiskelijan perhe on sitoutunut asiaan ja valmis tukemaan opinnoissa

(kts. myös Numminen, Ouakrim-Soivio 2007, 79; Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus, opetussuunnitelman perusteet, luonnos 15.5.2009, 4)

3.2 Valintaprosessi

3.2.1 Tiedottaminen

10 – luokkien, Ammattistarttien ja muiden nivelvaihteyttä tekevien työ alkaa useimmiten jo ennen yhteishakua. Tällöin tehdään yhteistyötä peruskoulujen kanssa, tiedotetaan erilaisista mahdollisuuksista, mikäli nuori ei saa paikkaa yhteishausta. Tiivis yhteistyö peruskoulujen oppilashuollon ja kunnan sosiaalityön kanssa, sekä hyvä tiedotus myös vanhemmille lisäävät ns. oikean kohderyhmän hakeutumista ryhmiin. Tavoitteena on, että yhteishaussa opiskelupaikan saavat nuoret eivät hakisi ryhmiin ilman hyvää perustetta. Perusopetuksen sisällä tapahtuvasta hausta (mm. Jopo, Omaura) tiedottaminen suunnataan oppilaille ja huoltajille. On tärkeää, että koulun koko henkilökunta tuntee toiminnan ja valintakriteerit, jotta oppilaiden hakeutumista ryhmiin voidaan tukea jo ennen hakuvaihetta.

Toiminnasta tiedottaminen ja markkinointi ovat merkittävässä asemassa rajattaessa kohderyhmää ja hakijajoukkoa nivelvaihteytoimintaan. Tiedottamisessa tulee huomioida paitsi hakukelpoiset oppilaat/opiskelijat, myös heidän huoltajansa, koulujen ja oppilaitosten henkilökunta, erityisesti oppilas-/opiskelijahuolto, sekä koulujen ulkopuoliset tahot tarpeen mukaan, esimerkiksi sosiaalitoimi, nuoriso- ja vapaa-aikatoimi, Työ- ja elinkeinotoimistot ja muut nuorten kanssa tekemisissä olevat tahot. Yhteistyökumppaneille tiedotettaessa on erityisen tärkeää huomioida alueellisesti muut tarjolla olevat toiminnot nuorille ja suhteuttaa kohderyhmä jo olemassa oleviin tukitoimiin (esimerkiksi työpajatoiminta ja muut nivelvaihteluokat). Jo tiedottamisvaiheessa on mielekästä rajata hakijajoukkoa esimerkiksi iän ja toiminnan luonteen mukaan. Nuorille ja heidän huoltajilleen suunnatussa tiedotteessa on tärkeää kuvata toimintaa, kertoa oppilas-/opiskelijavalinnasta, sekä ryhmään hakeutumisen käytännöistä.

3.2.2 Kiinnostuksen ja tarpeen kartoittaminen

Nuorten kiinnostuksen herättäminen toiminnasta on ensiarvoisen tärkeää. Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten kanssa työskenneltäessä ei voida kuitenkaan olettaa heidän itse aktiivisesti hakeutuvan ryhmään. Tarpeita ja kiinnostusta kartoitettaessa nousee tärkeäksi huoltajien ja moniammatillisen verkoston kanssa tehtävä yhteistyö. Hakukriteereihin sopiva nuori melko harvoin itse aktiivisesti hakeutuu nivelvaiheen tukea tarjoaviin ryhmiin, vaan oppilas-/opiskelijahuolto, sosiaalitoimi tai perhe nostaa esiin nuoren tuen tarpeen. Oppilas-

/opiskelijahuoltoryhmillä on usein tiedossa mahdolliset koulupudokkaat ja muut tuen tarpeessa olevat oppilaat.

3.2.3 Hakulomake

Hakulomakkeella hakeminen on tärkeää etenkin niissä ryhmissä, joihin haetaan oppilaitosrajoja ylittäen, esimerkiksi ammatillisissa oppilaitoksissa toimiviin ammattistartteihin ja kuntien järjestämiin 10-luokkiin. Lomakehaku myös selkeyttää hakuprosessia ja sitouttaa nuoria ja heidän huoltajiaan toimintaan. Hakulomakkeella voidaan kysyä perustietojen (nimi, osoite, henkilötunnus, huoltaja) lisäksi koulumenestyksestä, -poissaoloista sekä toiveista ja tavoitteista tulevassa ryhmässä. Myös mahdolliset yhteyshenkilöt peruskoulusta ja lupa tietojen vaihtoon aikaisemman koulun kanssa saatetaan liittää hakulomakekysymyksiin.

3.2.4 Haastattelu

Oppilaiden/opiskelijoiden haastattelu vaatii runsaasti resursseja. Haastattelujen avulla saadaan kuitenkin usein sellaista tärkeää tietoa, joka ei lomakkeiden avulla välity. Haastattelut ovat merkityksellisiä nuoren motivaation kannalta, sekä tarjoavat nuorelle tärkeän kokemuksen koulutukseen hakeutumisesta ja haastattelutilanteesta. Usein myös henkilökohtainen kohtaaminen nuoren kanssa lisää kiinnostusta ryhmätoimintaa kohtaan. Haastattelua saattaa edeltää tutustumiskäynti tai koulutuskokeilu ryhmässä, jotta nuori saa konkreettista tietoa ryhmän toiminnasta ja käytänteistä. Tutustuminen ryhmän toimintaan vähentää ennakkoluuloja ja poistaa pelkoja osallistua toimintaan. Haastattelun tavoitteena on varmistua nuoren sopivuudesta ryhmään ja saada tietoa hänen henkilökohtaisista tavoitteistaan ryhmässä ja sen jälkeen. Haastattelun voi tehdä ryhmänohjaaja tai tiimi, joka työskentelee nuoren kanssa lukuvuoden aikana. Haastattelussa voi olla mukana oppilaan/opiskelijan huoltaja. Vaikka haastattelutilanteessa on useampi aikuinen paikalla, on haastattelu nuorta varten ja hänen toiveitaan tulee kuulla. Huoltajan tai oppilashuollon toive ryhmään pääsystä ei ole riittävä peruste valinnalle, vaan nuoren tulee itse olla valmis opiskeluun. Haastattelusta luovutaan helposti resursseihin vedoten. Toisaalta joissain kouluissa on haastattelun tärkeys havaittu ja oppilaat saatetaan haastatella jopa kahteen kertaan, tai käytetään ryhmähaastatteluja valinnan tukena.

3.2.5 Valinta ja valinnasta tiedottaminen

Oppilas-/opiskelijavalinnassa tulee huomioida yksilöllisten tarpeiden lisäksi ryhmän toimivuuden näkökulma. Tyttöjen ja poikien lukumäärä ryhmässä vaikuttaa ryhmädynamiikkaan, ja käytäntö on osoittanut, ettei ryhmään kannata valita vain yhtä toisen sukupuolen edustajaa. Oppilaiden/opiskelijoiden ikä ja mahdollisten erityistuen tarpeiden huomioiminen ryhmänmuodostuksessa on tärkeää. Usein lukuvuoden aikana ryhmässä vapautuu paikkoja ja tilalle voidaan ottaa uusia oppilaita/opiskelijoita. On päätettävä milloin ja miten lukuvuoden aikana vapautuvat paikat täytetään.(Numminen, Ouakrim- Soivio 2007, 80- 81.)

On tärkeää, että valinta-aikataulu on kaikkien tiedossa. Valinnasta tiedotetaan mahdollisimman pian, jotta oppilailla, huoltajilla ja oppilaanohjaajilla jää aikaa varasuunnitelmien tekoon. Tiedottamista seuraa paikan varmistaminen, jolloin oppilas sitoutuu ottamaan paikan vastaan ja luopuu mahdollisesti päällekkäisistä opiskelupaikoista.

4 Tandem-hanke

Tandem-hanke on perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihe. Tandem-hankkeen tarkoitus oli aloittaa yhtenäiskoulussa 8. vuosiluokkalaisille joustavan perusopetuksen ryhmä, joka suorittaisi tulevan kolmen vuoden aikana peruskoulun oppimäärän, joista yksi vuosi olisi osa ammatillista perustutkintoa. Ammatillinen opetus toteutetaan ammattiopiston toimipisteessä. Ammatillisen opetuksen linjoja ovat catering- ja kone- ja metallilinjat. Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheella pyritään lisäämään opiskelumotivaatiota, parantamaan oppimistuloksia ja pienentämään syrjäytymisuhkaa. Tandem-hankkeen tarkoitus on myös estää mahdollisia ammatillisten opintojen keskeyttämisä ensimmäisen opiskeluvuoden aikana tai jälkeen. Ammatillisen koulutuksen mukanaolo perusopintojen yhteydessä mahdollistaa opiskelijan tutustumisen ammatilliseen koulutukseen. Opetus on työorientoitunutta, jossa aloitetaan ammatilliseen perustutkintoon liittyvät työt.

Joustavan opetuksen toteuttajia yhtenäiskoulussa ovat yleisopetuksen lisäksi erityisopettajat ja opinto-ohjaajat. Oppilaat lähiyhteisönsä kanssa ovat avainasemassa ja ovat koko kehityshankkeen osallistujien ydintä. Ammatillisen koulutuksen toteutuksessa opetusta hoitaa yksi opettaja opetuslinjalla, joka vastuullisesti ohjaa ryhmää.

Opetusryhmän pohjustuksen piti alkaa syksyllä 2009 ja hankkeen toteutus syksyllä 2010. Rahoitusta hankkeeseen ei tähän aikatauluun saatu. Tässä kehittämishankkeessa Tandem-hanketta käsiteltiin sen olettamuksen pohjalta, että hanke alkaisi suunnitelmien mukaan. Seulontamenetelmän kehittäminen yhteistyössä hankkeen toimijoiden kanssa saatiin kuitenkin kehittämishankkeen osalta käytettävään muotoon.

Kehittämishankkeen tehtävä oli kehittää seulontamenetelmä perusopetuksen 7.vuosiluokan oppilaille ja heidän huoltajilleen, opettajille ja opiskelijavalintaan osallistuville toimijoille. Hankeraportissa käsitellään teoreettisen taustan etsimistä ja sovellusta alkuneuvotteluja, oppilaitoksen tarvekartoitusta, lomakkeiden ideointia ja kehittämistä, sekä valmiiden lomakkeiden käytettävyyttä yhteistyössä työn tilaajien kanssa.

4.1 Hankkeen aikataulu

Kehittämishankkeen aiheeseen tutustuminen alkoi joulukuussa 2008 yhteydenotolla yhtenäiskoulun rehtoriin. Tammikuussa 2009 tapaamisessa Tandem-hankkeen pääkohdat selkiytyivät. Tandem-hankkeeseen löytyi yhteinen tarve, seulontamenetelmä koulutukseen pyrkiville, joka toteutettiin tässä kehittämishankkeessa. Helmikuussa 2009 etsittiin teoreettista taustatietoa, tutkittiin opetussuunnitelmia, mitä asioita olisi huomioitava oppilaan kannalta, oppilaitosten ja opettajien kannalta, sekä millaisia asioita valintalomakkeilla haluttaisiin saada esille. Eri oppilaitosten valintamateriaalia oli paljon saatavilla. Tärkeimmäksi taustamateriaaliksi nousivat oppilaiden käytössä olevat opinto-oppaat, joista saatiin nuorille tärkeitä, iän ajankohtaan sopivia ja käsiteltäviä aiheita. Yhtenäiskoulun opinto-ohjaajan mukaantulo neuvotteluihin antoi myös paljon sisäistä tietoa. Maaliskuun alussa 2009 saatiin ammatillisesta oppilaitoksesta teoreettista materiaalia, josta tehtiin vertaileva tutkimus yhtenäiskoulun ja ammattiopiston opetussuunnitelmien yhteneväsyydestä ja eroavuuksista. Ammatilliseen oppilaitokseen tehtiin tutustumiskäynnit suunnitelluille opintolinjoille ja haastateltiin mahdollisia linjojen opettajia tulevasta opetusmuodosta. Seulontamenetelmän vaiheista lähetettiin suunnittelurunko yhtenäiskoulun rehtorille ja opinto-ohjaajalle, josta tuli hyväksyntä kehityshankkeen jatkamiselle. Maaliskuun lopussa lähetettiin ensimmäiset valintalomake-ehdotukset rehtorille ja opinto-ohjaajalle, ja huhtikuun 2009 alussa lomakkeiden pohjalta pidettiin neuvottelu. Lomakkeet olivat pienillä muutoksilla suoraan käytettäviä Tandem-hankkeen seulontamenetelmänä. Huhtikuun lopulla selvisi, että rahoitusta hankkeeseen ei saatu ja Tandem-hanke jäi odottamaan myöhäisempää rahoitusta. Toukokuun alussa lähetettiin viimeiset, korjatut versiot valintalomakkeista ja kehittämishankkeen tekijöiden osuus Tandem-hankkeen osalta päättyi siihen. Syksyllä 2009 kirjoitettiin kirjallinen osuus hankkeen tarkoituksesta, toteutuksesta ja tuotoksista.

4.2 Hankkeen kulku

4.2.1 Opetussuunnitelmien arviointi

Kehittämishankkeessa arvioitiin kahden oppilaitoksen opetussuunnitelmia analysoiden opetussuunnitelmista, minkälaisiin arvoihin suunnitelma perustuu, mihin ohjeistukseen se perustuu, mikä on opetuksen perustana ja mitä ovat oppimistavoitteet, mitä asioita opetuksessa korostuu, kuinka opetus toteutetaan, sekä minkälaista yhteistyötä oppilaitokset tekevät ja kenen kanssa. Lopuksi vertailtiin opetussuunnitelmia jatkumon näkökulmasta perusopetuksen lähtökohdasta jatkuen kohti ammatillista tutkintoa.

4.2.2 Yhtenäiskoulun ops

Valtakunnalliset ja paikalliset perusopetusta koskevat päätökset muodostavat perusopetusta ohjaavan kokonaisuuden. Yhtenäiskoulun opetussuunnitelma (myöhemmin opas) koostuu valtakunnallisesta, kuntakohtaisesta sekä koulukohtaisesta osiosta.

Koulun tehtävänä on tarjota mahdollisimmat hyvät oppimisedellytykset suorittaa perusopetuksen oppimäärä, sekä tukea oppilaan kasvua yhteistyössä kotien kanssa kasvattamalla rehellisyyttä, hyviä tapoja, toisten huomiointia ja työnteon arvostamista. Opsin arvopohja perustuu suomalaiseen kulttuuriin, suvaitsevaisuuteen ja kulttuurien väliseen ymmärrykseen, yksilön hyväksymiseen ja tasa-arvoon. Koulu kasvattaa oppilasta ympäristötietoisuuteen ja luonnon kunnioittamiseen kaikessa toiminnassa.

Perusopetuksessa korostetaan vuorovaikutustaitoja, kehitetään osallistuvaa oppimista ja kasvatetaan vastuunottoon. Opetuksen toteutuksessa yhteisöllisyys on tärkeää, itsetunnon kehitystä tuetaan ja yksilölliset tarpeet huomioidaan.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelman tarvittaessa oppilaalle laatii luokanopettaja tai luokanvalvoja ja/tai aineenopettaja ja erityisopettaja yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Oppimistavoitteet on kiteytetty lauseeseen:” Ympäristöasiat kuuluvat meille kaikille. Meidän täytyy ymmärtää, miten oma toimintamme vaikuttaa ympäristöön” (Kaukajärven koulun opetussuunnitelma 08-09).. Koulussa toimii opettajista, muusta henkilökunnasta ja oppilaista koostuva ympäristöryhmä. Hallinto- ja

päätöksentekokulttuuri on pyritty kehittämään avoimeksi ja reiluksi. Henkilökuntaa koulutetaan, jaetaan tiedotteita tiedonkulun turvaamiseksi, sekä tehdään tiivistä yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa. Hyvä ympäristö taataan sillä, että opetuksessa on mukana ympäristökasvatusta, korostetaan sosiaalista ja kulttuurista suvaitsevaisuutta, sekä taloudellisuutta ja elinkaariajattelua toiminnan perustaksi. Ajattelua toteutetaan arjen käytännöissä koulutoiminnassa ja hankinnoissa.

Koulussa on käytössä opintojaksoperustainen ops. Opetusta järjestetään vuosiluokilla 1-6 koko lukuvuoden samalla oppiainelukujärjestyksellä. Vuosiluokilla 7-9 opetus tapahtuu lukuvuoden aikana neljässä opetusjaksossa, jonka aikana käydään läpi tietyt oppiainekurssit.

Yhteistyön tekeminen koulun sisäisesti ja ulkoisten toimijoiden kanssa takaa toimivan tiedonkulun. Oppilailla on vaikutusmahdollisuuksia opetustoimintaan oppilaskunnan kautta. Vanhemmille pidetään vanhempainiltoja ja arviointikeskusteluja. Päivittäiseen yhteydenpitoon käytetään reissuvihkoja, puhelinta ja sähköpostia. Vanhempainyhdistys edistää huoltajien ja koulun välistä yhteistoimintaa. Yhteistyön tarkoitus on mahdollistaa oppilaan yksilöllinen kehittyminen ja turvallinen oppimisympäristö.

Oppilaan arviointi perustuu oppiaine arvioitiin. Koulussa ohjataan myös itsearviointiin, mutta siihen oppilaita vasta opetetaan. Oppilaalla ja vanhemmilla on mahdollisuus keskustella arviointikeskustelussa opettajan kanssa.

Opsin ja koulun toiminnan arvioinnissa arvioidaan, miten ops on toiminut, tai miten onnistunutta toimintaa on ollut. Koulussa suoritetaan itsearviointia ja henkilökunnalle osoitetaan kyselyjä. Arvioinnin perustana käytetään kaupungin antamaa ohjeistusta.

Koulun opetussuunnitelman tavoite on taata oppilaalle hyvät mahdollisuudet yksilölliseen kehittymiseen ja opiskelutaitojen oppimiseen. Opetus toteutetaan siten, että oppilas voisi tuntea iloa ja onnistumisen elämyksiä. Koulu antaa monipuolista näkemystä opiskelumahdollisuuksista ja työelämästä, ja antaa oppilaalle tavoitteellisen ja realistisen kuvan hakeutumisesta jatko-opintoihin.

4.2.3 Ammattiopiston ops

Strategiset tavoitteet perustuvat valtioneuvoston kehittämisstrategian ja kaupungin ja toisen asteen koulutuksen strategioiden lisäksi oppilaitoksen arvoihin, joita ovat Visio

vuoteen 2016, tavoitteet ja taidot. Ammattiopisto on avoin, arvostettu ja johtava koulutuksen edelläkävijä, sekä nykyaikaisten oppimisympäristöjen kehittäjä.

Ammattiopisto kouluttaa valtakunnallisesti ammattitaitoisia työntekijöitä, kohottaa ammatillista osaamista ja osallistuu aktiivisesti ammatillisen koulutuksen sekä osaamisen kehittämiseen.

Ammattiopisto on kehittävä, vastuullinen, välittävä ja kumppani. Opetuksen periaatteena on oppijan oma oppimistyö. Taitoja opetetaan aidoissa tai aitoa muistuttavissa olosuhteissa tekemisen kautta ohjatusti. Koulutuksen tavoitteina on edistää opiskelijan oppimista ja mahdollisuutta sijoittua työelämään. Työssä oppimisen aikana opiskelija omaksuu työnteon kulttuurin, sosiaalistuu ja kasvaa vastuuseen. Opiskelija oppii osan tutkintoon kuuluvasta ammatillisesta taidosta. Tavoitteena on elinikäisen oppimisen omaksuminen, ja oppimistaitoja opiskellaan läpi koulutuksen.

Ops pohjautuu kaikille yhteisissä opinnoissa opintojaksoperustaiseen opsiin ja ammatillisten aineiden osalta juonemalliin. Kaikille pakollisissa aineissa on opiskeltava tietyt oppiainekurssit ja ammatillisissa opinnoissa opintojen edetessä peruskursseista kohti syventäviä opintoja kohti ammattitutkintoa.

Opsin yhteisiin painotuksiin kuuluu sama kestävän kehityksen ohjelma kuin yhtenäiskoulussa. Ohjelma on luotu kaupungin ympäristöstrategian tavoitteiden mukaisesti. Opetus huomioi ympäristönäkökohdat kaikessa toiminnassa ja opiskelijan on omaksuttava toiminta opiskelussaan, omassa ammatissaan, sekä kansalaisena.

Opetuksessa painotetaan kansainvälisyyteen, kielitaidon monipuolistamiseen ja kulttuurin tuntemiseen, sekä mahdolliseen oppilasvaihtoon ulkomaille. Yrittäjyysosaaminen kuuluu eri alojen perustutkintojen opsiin ja kuluttajaosaaminen kuuluu kaikille aloille yhteisiin painotuksiin. Tavoitteena on tuntee lainsäädännön velvoitteet, osata toimia työntekijänä ja kansalaisena lain mukaisesti.

Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta perustuu laatuajattelulle, johon koulun koko henkilöstö on sitoutunut. Opiskelija osaa tehdä laadukasta työtä ja osaa ottaa huomioon tilausasiakkaan toiveet ja yksilölliset tarpeet.

Opetuksen järjestämisessä huomioidaan erilaisuuden kunnioitus ja hyvä käytös. Opiskelijan yksilölliset tarpeet, valinnat ja oppimisedellytykset otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan. HOPS (henkilökohtainen opetussuunnitelma) tehdään

henkilökohtaistamisen periaatteella, jolla tavoitellaan opiskelijan oman vastuullisuuden ja sitoutumisen syntymistä ja vahvistamista. Pohjana HOPSille on tutkintokohtainen OPS.

Yhteistyömuodot kodin ja oppilaitoksen välillä ovat tutustumis- ja informaatiotilaisuudet, sekä keskustelumahdollisuudet opettajan kanssa. Oppilaskunta on osana oppilaitoksen johtoryhmää. Opiskelijahuolto turvaa hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden, sekä edistää sosiaalista hyvinvointia.

Ammatillisella oppilaitoksella on yhteistyötä perusopetuksen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on auttaa perusopetuksen oppilaita ammatinvalintaan liittyvissä asioissa. Ammatillisessa oppilaitoksessa järjestetään myös perusopetuksen lisäopetusta, jonka aikana opiskelija voi korottaa perusopetuksen numeroita, sekä voi perehtyä eri ammatteihin ja suorittaa ammatillisen perustutkinnon kaikille yhteisiä aineita. Elinkeinoelämä ja eri työnantajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita. Työnantajien kautta opiskelijoilla on mahdollisuus saada kenttäkokemusta todellisesta työelämästä.

Arviointi ohjaa oppilaitoksen ja opiskelijan toimintaa. Arviointi antaa tietoa opiskelijalle, miten hyvin hänen saavuttamansa oppimistulokset vastaavat oppimistavoitteita. Arviointi edellyttää jatkuvaa oppimisprosessin aikaista palautetta opettajalta tai työpaikkaohjaajalta, sekä itsearviointin kehittämistä. Oppilaitos saa myös tietoa opetuksen suunnittelun ja toteutuksen onnistumisesta ja oppimisen tuen tarpeesta.

4.2.4 Yhteenveto

Molempien oppilaitosten opetussuunnitelmat pohjautuvat kaupungin laatimiin opetussuunnitelmiin, joita oppilaitokset täydentävät omien strategioidensa pohjalta.

Perusopetuksen ops painottuu oppilaspainotteiseen opsiin (yksilöllisyys, opetuksen lähtökohta oppilaan tarpeista, valinnaisuus ja kokonaisopetus), sekä tiedonalapainotteiseen opsiin (kulttuurin ja tiedonsiirtäminen, oppiainelähtöinen opetus, kansalliset testit ja kokeet käytössä).

Ammatillinen opetus painottuu oppilaspainotteiseen ja yhteiskuntapainotteiseen opsiin (sosialisaatio, yhteiskunnalliset vaikuttajat merkittävässä roolissa opsin luomisessa, yhteiskunnalliset tarpeet, työelämälähtöisyys, näyttötutkinnot käytössä ja ammatti-identiteettiin kasvattaminen).

Molemmissa opetussuunnitelmissa tavoitteena on oppilaan kasvaminen ja kehittyminen yksilöllisenä ihmisenä kohti työelämää. Opintopolun jatkuminen perusopetuksesta kohti ammatillisia opintoja, kohti ammattitutkintoa tuntuisi opetussuunnitelmien kannalta hyvältä jatkumolta. Molempien oppilaitosten opsit pohjautuvat samoille arvoille: ympäristönäkökulman ja kestävän kehityksen huomiointi, yksilöllisen oppimisen ja valinnaisuuksien tukeminen, sekä yhteisöllisyys ja sosiaalisuus. Opiskelija voi siirtyä perusopetuksesta joustavasti uuteen oppilaitokseen toteuttamaan aikaisemmin oppimaansa arvopohjaa ammatillisten opintojen toimintoihin.

4.3 Seulontamenetelmän kehittäminen ja toteutus

Tandem-hankkeen kartoitus alkaa 7.vuosiluokan syksyllä, joten 6. vuosiluokan keväällä täytyy tehdä joustavan opetuksen markkinointityötä uusille yläluokkien tulokkaille koko kaupungin alueella. Tämän tiedotteen tekeminen jäi yhtenäiskoulun tehtäväksi. Tämän kehittämishankkeen aikajärjestyksen ensimmäinen tuotos oli 7. vuosiluokan vanhemmille ennen syksyn ensimmäistä vanhempainiltaa oppilaalle ja hänen huoltajilleen jaettava lomake, jossa kysyttiin kiinnostuksesta ja halukkuudesta hakea joustavan perusopetuksen luokkaan ja mahdolliset oppilinjat ammatillisessa koulutuksessa. (liite 1).

Seuraava vaihe oli taito- ja taideaineiden opettajien (tekninen/tekstiilityö, kuvaamataito, kotitalous ja liikunta) lausuntolomakkeen suunnittelu joustavan perusopetuksen Tandem-hankkeen luokalle hakeville oppilaille. Syksyn aikana opettajat seuraavat erityisesti oppilaita, jotka ovat kiinnostuneita hakeutumisesta Tandem-luokalle. Ennen syyslukukauden loppua opettajat täyttävät arviolomakkeen oppilaasta ja oppilaan soveltavuudesta opettajan mielestä Tandem-luokkaan. Opettaja arvioi oppilasta hahmotuskyvyssä, oppiaineen taitojen hallinnassa, motivaatiossa, yhteistyökyvyssä, sekä kyvyssä vastuunottoon. Arviointikriteerit ovat erinomainen, hyvä tai tyydyttävä. Opettajalla on mahdollisuus lisätä lomakkeeseen omia huomioita tai perusteluja.(liite 2).

Seulontamenetelmässä haastavin vaihe oli suunnitella oppilaan itsetuntemuskyselyjä. Seulontamenetelmään haluttiin mukaan oppilaan omaa pohdintaa omasta mielenkiinnosta ja käsityksestä oppimis- ja opiskelutavastaan. Taustamateriaalina käytettiin yhtenäiskoulun oppilaanohjauksen oppaita ja kirjoja, joissa oli paljon erilaisia tehtäviä ja kyselyitä oppilaan mielenkiinnon kartoituksesta, oppimis- ja

havainnointitavoista, sekä ammatinvalinta vaihtoehtoista. Teoreettista pohdintaa tutkittiin erilaisista teoksista, jotka käsittelivät mm. oppimismenetelmiä, ihmistyyppejä, oppimismotivaatiota ja asioiden hahmotuskeinoja oppimisessa. Itsetuntemuksen kysely tehtiin annetuilla vaihtoehtoilla, johon oppilaan täytyi sijoittaa itsensä janelle omasta mielestä lähimpänä olevaa arviotaan. Oppilaasta haluttiin tietää hänen sosiaalisuutensa ja vuorovaikutuksensa ryhmässä. Erillisellä kysymyksellä haluttiin vastaus, mihin oppilas käyttää tietokonetta. Motivaation kyselyillä haluttiin tietää työskentelyn pitkäjänteisyyttä, viihtymistä koulussa ja keskittymistaitoja. Avoimella vastauksella oppilas pystyi kertomaan omista vahvuuksistaan tai heikkouksistaan. Oppimisen vaihtoehdot käsittelivät oppilaan oppimistyyplejä, havainnoinnin keinoja ja toiveita jatko-opintopaikasta. Päivittäistä läksyjentekoaikaa kysyttiin kysymyksellä. Luovuus ja hahmottaminen osiossa kartoitettiin oppilaan tapaa suunnitella ja toimia asioiden suhteen. Avoimella kysymyksellä kysyttiin oppilaan harrastuksista. Käsillä tekemistä tai teoreettista asioiden käsittelyä haettiin vaihtoehtoilla kotitöistä ja koneiden käsittelystä. Oppilasta pyydettiin kertomaan lyhyesti omasta toiveammattistaan ja perustelemaan toiveensa.(liitteet 3 ja 4).

Varsinaisten hakulomakkeiden suunnittelu sujui joustavasti, koska lomakkeisiin tulee virallisia tietoja oppilaasta ja opintomenestyksestä. Lomakkeisiin ei voi suunnitella tulkinnallisia asioita. Lomakkeisiin tuli hakijan tiedot, mihin linjalle oppilas on hakemassa ja perustelut hakemiselle. Lisätiedot kohdassa ilmoitetaan 6. lk arvosanat, sekä viimeisen 7. lk. jaksotodistuksen arvosanat. Lisäksi ilmoitetaan 6. ja 7. lk poissaolomäärä tunteina. Avoimilla kysymyksillä kysyttiin oppilaan omaa mielipidettä, missä aineissa hän on hyvä ja missä aineissa hän tarvitsisi mielestään tukea. Harrastuksista sai kertoa avoimessa kohdassa. Hakemukset allekirjoitetaan päiväyksellä, oppilaan ja huoltajan allekirjoituksilla. Liitteeksi voi lisätä dokumentteja, jotka saattavat vaikuttaa valintaan Tandem-luokalle, esimerkiksi Hojks/Hops, lääkärintodistukset tms.(liitteet 5/1 ja 5/2).

Lomakkeiden visuaaliseen ulkonäköön haluttiin eloisuutta ja houkuttelevuutta. Tandem-hankkeelle suunniteltiin alustava logo, jolle annettiin täydet käyttöoikeudet. Oppilaan itsetuntemuslomakkeisiin laitettiin mustan tekstin lisäksi vihreää väriä elävöittämään vaihtoehtojen hahmotusta.

Valmiiden seulontamenetelmän tuotosten (lomakkeiden) tarkastelu suoritettiin yhdessä yhtenäiskoulun rehtorin ja opinto-ohjaajan kanssa. Lomakkeiden käytettävyys oli

pienillä korjauksilla hyvä ja korjausten jälkeen lomakkeet hyväksyttiin osaksi Tandem-hankkeen seulontamenetelmää. Lomakkeet ovat kuitenkin raakaversioita, josta kaupungin oma graafinen osasto tekee viralliset versiot.

5 Yhteenveto

Tavoitteena oli kehittää seulontamenetelmä tukemaan Tandem-hankkeen oppilaiden valintaa. Toiveena oli, että seulontalomakkeita olisi päästy kokeilemaan ja edelleenkehittämään seuraavaa lukuvuotta varten. Hankkeen viivästymisen vuoksi lomakkeiden kokeilua ei päästy seuraamaan ja refleктоimaan.

Oli tärkeää pysähtyä pohtimaan, miten oppilaita/opiskelijoita valitaan eri koulutuksiin ja miten laadulliset kriteerit arvioidaan kunkin nuoren henkilökohtaisista tavoitteista nähdessä. Valituksi tuleminen tai valitsematta jääminen on nuorelle merkittävä tapahtuma ja vaikuttaa pitkälle nuoren elämässä. Valinnan nivelvaiheeseen tulisi olla ohjauksellinen ja turvata koko ikäluokalle, myös omaa alaa ja motivaatiota vielä etsivälle nuorelle, joku paikka, missä omia jatkosuunnitelmia voi ohjatusti ja tuetusti pohtia.

Lähteet

- Alanen, S., Hiekkataipale, J., Kauttu, P. & Siippainen, M. 2008. Oma suunta. Peruskoulun oppilaanohjauksen oppikirja. 1. painos. Helsinki: WSOY. Oppimateriaalit Oy.
- Gordon, C. 2001. Oletko älykkäämpi kuin luulet? Suom. V-P. Ketola. Hämeenlinna: Karisto Oy.
- Gustafsson Anna-Maija 2009, Tampereen avoin yliopisto, Kasvatustieteet peruskurssi, Opetus, ohjaus, oppiminen opetusmateriaali.
- Hannaford, C. 2004. Oppimisen palapeli: yksilölliset aivoprofiilit. Suom. T. Salminen Kehitysvammaliitto. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Heikkinen, R., Koski, E. & Öhman, E. 2005. Futurix plus 2005. Otava.
- Halme, S., Huttunen, M-L., Kuikka, J. & Valtonen, T. 2008. Valmentaja oppilaan 7-9. Helsinki: Edita.
- Koulutus ja tutkimus 2003- 2008.2004. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriön julkaisuja 2004:6, Yliopistopaino: Helsinki.
- Numminen, U. & Ouakrim-Soivio, N. Joustava perusopetus, Jopo-toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen, Opetusministeriön julkaisuja 2007:15. Opetusministeriö Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Saatavissa <http://miniedu.fi/julkaisut>. (Viitattu 26.9.2009).
- Opetushallitus, Tiedote 51/2008, 26.9.2008 Ajankohtaista ammattistartista syksyllä 2008.
- Peltonen, M. & Ruohotie, P. 1992. Oppimismotivaatio: teoriaa, tutkimuksia ja esimerkkejä oppimishalukkuudesta. Helsinki: Otava.
- Ammattistartti, Ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaava ja valmistava koulutus, opetussuunnitelman perusteet, luonnos 15.5.2009. Saatavilla http://www.oph.fi/koulutuksen_jarjestaminen/opetussuunnitelmien_ja_tutkintojen_perusteet/amatillisten_perustutkintojen_tarkistaminen/ohjaava. (Viitattu 26.9.2009).
- Kaukajärven koulun opetussuunnitelma. Saatavilla http://www.kaukajarvi.fi/ops/ops_08_09/index.htm. (Viitattu 25.2.2009).

Koululaisten aktivointi perusopetuksessa ja toisen asteen nivelvaiheessa, 24.10.2006. Liitemuistio. Saatavissa http://miniedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/koulupudokkaiden_aktivointi/index.html. (Viitattu 26.9.2009).

Koulutus ja tutkimus 2007–2012, Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriön julkaisuja. Saatavissa <http://www.miniedu.fi/OPM/Tiedotteet/2007/12/kesu.html> (Viitattu 14.9.2009).

Omaura ry. 2002–2003. Saatavissa <http://omaura/verkkopolku.com> (Viitattu 19.10.2009).

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33. Opetusministeriö Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Helsinki. Yliopistopaino. Saatavilla http://www.miniedu.fi/OPM/Julkaisut/2005/perusopetuksen_ja_toisen_asteen_koulutuksen_nivelvaiheen_kehitta (Viitattu 19.10.2009).

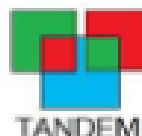
Tampereen ammattiopiston opetussuunnitelma. Saatavilla http://tao.tampere.fi/opintoohjaus/ops_yhtosa_2008.pdf. (Viitattu 25.2.2009).

Toiminnantarkastuskertomus 146/2007. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Valtionaloudentarkastusvirasto. Saatavissa http://www.vtv.fi/files/113/1462007_Nuorten_syrjaytymisen_ehkaisy_NETTI.pdf. (Viitattu 8.10.2009).

Vehviläinen, J. 1999. Koulutuskentän reunalla – pärjäämisen kentät nuorten elämänkulussa. Teoksessa Liimatainen-Lamberg A.-E. (toim.): Syrjäytymisen ehkäisy – ohjaus- ja tukipalveluiden kehittäminen. Raportti IV, Opetushallitus 1999, 38- 46. Saatavissa <http://www.edu.fi/julkaisut/syrjayt.pdf>.(Viitattu 6.10.2009).

Liitteet

LIITE 1

RAHOITTAJAN TIEDOT

ESITTELYKIRJEELLE TILA

- Hankkeen kuvaus
- TANDEM-luokan kuvaus
- "hakukriteerit" = kenelle koulutus on tarkoitettu

OLEN KIINNOSTUNUT	KYLLÄ	EI	EHKÄ
GATERING-LINJA	☐	☐	☐
KONE- JA METALLI-LINJA	☐	☐	☐
_____		_____	
Oppilaan nimi		Koulu ja luokka	
_____		_____	
Huoltaja		Puhelinnumero	
Allekirjoitukset			
_____		_____	
Oppilaan allekirjoitus		Huoltajan allekirjoitus	

LITE 2

RAHOITTAJAN TIEDOT

Koulu

Oppilaan nimi

Luokka

OPETTAJAN ARVIO

OPPIAINE _____			
OPETTAJA _____	puhelinno _____		
	ERINOMAINEN	HYVÄ	TYDYTTÄVÄ
Hahmotuskyky	☐	☐	☐
Taidot (aineen hallinta)	☐	☐	☐
Motivaatio	☐	☐	☐
Yhteistyökyky	☐	☐	☐
Vastuuntunto	☐	☐	☐
Perustelut/muuta huomioitavaa	_____		

_____	_____		
Päiväys	Allekirjoitus opettaja		

OPETTAJAN ARVIO

OPPIAINE _____			
OPETTAJA _____	puhelinno _____		
	ERINOMAINEN	HYVÄ	TYDYTTÄVÄ
Hahmotuskyky	☐	☐	☐
Taidot (aineen hallinta)	☐	☐	☐
Motivaatio	☐	☐	☐
Yhteistyökyky	☐	☐	☐
Vastuuntunto	☐	☐	☐
Perustelut/muuta huomioitavaa	_____		

_____	_____		
Päiväys	Allekirjoitus opettaja		

LIITE 3

RAHOITTAJAN TIEDOT

 Koulu

 Oppilaan nimi

 Luokka

LAITA PYSTYVIIVA JANALLE MIELESTÄSI SINUA PARHAITEN KUVAAVAAN KOHTAAN

SOSIAALISUUS JA VUOROVAIKUTUS

1. Tykkään olla isossa ryhmässä	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Viihdyn hyvin yksin
2. Olen kiinnostunut ihmisistä	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Olen kiinnostunut asioista/esineistä
3. Olen itsenäinen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Tukeudun toisiin
4. Olen puhelias	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Olen vähäpuheinen
5. Olen ulospäin suuntautunut	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Olen ujo
6. Käytän tietokonetta
vuorokaudessa alle 1 tuntia	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	yli 4 tuntia
Miten käytät tietokonetta?		

MOTIVAATIO

1. Teen työni loppuun	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Jätän joskus työn kesken
2. Viihdyn koulussa	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	En viihdy koulussa
3. Olen yritteliäs	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Luovutan helposti
4. Tartun toimeen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Seuraan sivusta
5. Minun on helppo keskittyä	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐	Minun on toisinaan vaikea keskittyä
Kuvaile vahvuuksiasi ja heikkouksiasi oppilaana		

LIITE 4

OPPIMINEN

1. Teen ja kokeilen		Luen, kuuntelen ja katselen
2. Olen pikkutarkka		Olen suurpiirteinen
3. Teen yhden asian kerrallaan		Minulla on monta keskeneräistä asiaa kerrallaan
4. Toivon opettajan antavan tarkat toimintaohjeet		Tykkään tehdä omatoimisesti kokeillen
5. Stressaan koulutehtävistä		En stressaa koulutehtävistä
6. Haluaisin hakeutua lukioon		Haluaisin hakeutua ammatilliseen koulutukseen

Miten paljon käytät aikaa läksyihin päivässä? _____

LUOVIUS JA HAHMOTTAMINEN

1. Teen päätökset järjellä		Teen päätökset tunteella
2. Noudatan tarkkaan annettuja ohjeita		Sovellan saamiani ohjeita tilanteen mukaan
3. Luen laitteiden käyttöohjeet		En yleensä lue käyttöohjeita
3. Pidän palapeliä rakentamisesta		En pidä palapeleistä
4. Piirän mielelläni		En piirrä mielelläni
5. Pidän matematiikasta		En pidä matematiikasta

Mitä harrastat? _____

KÄDENTÄIDOT

1. Teen mielelläni käsin		Luen ja kirjoitan mielelläni
2. Osallistun mielelläni kotitöihin		En osallistu kotitöihin yleensä
3. Pidän ruuanlaitosta		En pidä ruuanlaitosta
4. Käytän mielelläni koneita ja työkaluja		En käytä mielelläni koneita
5. Siivoan jälkeni mielelläni		Jälkien siivoaminen on epämieluisia

Kerro toiveammattisi ja kerro miksi _____

LIITE 2/1

RAHOITTAJAN TIEDOT

HAKIJAN TIEDOT

Sukunimi		Etunimet (puhuttelunimi alleiviivattuna)	
Henkilötunnus	Kotikunta	Puhelin	
Lähiosoite		Postinumero- ja toimipaikka	
Huoltaja		Huoltajan puhelinnumero	
Nykyinen koulu ja luokka		Opinto- ohjaajan nimi	
Alakoulun nimi ja opettaja			
Lupa tietojen pyytämiseen, jotka vaikuttavat opintoihin TANDEM-luokalla			
Alakoulun		☐	Luokan opettajalta
		☐	Oppilashuoltajalta
		☐	Terveystieteiltä

TANDEM-LUOKALLE HAKU

HAEN LINJALLE	
CATERING-LINJA	☐
KONE- JA METALLI-LINJA	☐
Perustele, miksi haet oppilaaksi TANDEM-luokalle _____	

Onko sinulla jokin pitkäaikainen sairaus, vamma tai allergia	
☐ Ei	☐ Kyllä, mikä _____

LIITE n/2

LISÄTIEDOT OPPILAASTA

		EI	KYLLÄ	Missä aineissa?
Oletko saanut	Erityisopetusta	☐	☐	_____
	Tukiopetusta	☐	☐	_____
6.lk arvosanat		7.lk arvosanat (viimeinen jaksotodistus)		
Äidinkieli	_____	Äidinkieli	_____	
Matematiikka	_____	Matematiikka	_____	
Tekninen työ/	_____	Tekninen työ/	_____	
Tekstiilityö	_____	Tekstiilityö	_____	
Kuvaamataito	_____	Kuvaamataito	_____	
Liikunta	_____	Liikunta	_____	
Keskiarvo (kaikkien aineiden)	_____	Keskiarvo (kaikkien aineiden)	_____	
Poissaolot	_____ h	Poissaolot	_____ h	
Missä aineissa olet mielestäsi hyvä _____				

Missä aineissa tarvitsisit tukea? _____				

Harrastukset _____				

_____	_____
Päiväys	Oppilaan allekirjoitus

	Huoltajan allekirjoitus

Liitteet: Voitte liittää mukaan dokumentit, jotka voivat vaikuttaa valintaan (esim. Hojks/Hops, lääkärintodistukset tms.)